

پاشنه آشیل هک بیگ‌دیتاها کجاست

صفحه ۱۶

گفت‌وگوی «فرهیختگان» با معاون هنری وزارت ارشاد درباره کنسرت، حراج تهران، تئاترهای لاکچری و...

دنبال انتقام از هنرمندان نیستیم

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید رادیو مضمون:
روایت سال‌های جنگ

www.fdn.ir

No. 3953 | 16 Pages

شماره مسلسل ۳۹۹۱
دوشنبه ۱۲ شهریور ۱۴۰۲
۱۸ مهر ۱۳۴۵
۴ سپتامبر ۲۰۲۲
شماره ۳۹۵۲

ایران و ترکیه درباره ۴ محور مهم وارد گفت‌وگو شدند
سفر وزیر خارجه جدید اردوغان به تهران آغاز مسیر تازه دولت اوست

چهارراه استانبول

صفحه ۲

۱.۵ میلیون نفر برای دریافت تسهیلات به بانک‌ها معرفی شده‌اند

مقامات طالبان بر تهدیدات لفظی و عملی خود علیه همسایگان افزوده‌اند

جایگاه ملی و بین‌المللی دانشگاه آزاد از منظر رتبه‌بندی USNews 2023

آخرین وضعیت و عده مسکن رئیس

گروهی که دولت نشد

دانشگاه آزاد رتبه اول ۱۳ زمینه علمی کشور

یادداشت

اربعین را به مثابه «فرهنگ» باید دید نه اتفاق مناسکی موسمی

رویکرد ارتباطات انتقالی (Transmission approach) تفسیر می‌شود. ارتباطات اجتماعی اربعینی به دنبال تولید معنای مشترک است و مردم در جست‌وجوی امر قدسی، در کنار هم تولید آیین می‌کنند، نه اینکه فرستنده یا گیرنده صرف پیام باشند. مشارکت، نقطه عزیمت و مزیت ارتباطات اجتماعی اربعینی است.

امتداد

پیاده‌روی اربعین یک بار در سال است، اما قابلیت امتداد دارد. اساسا اگر با تمام ماهیت و ابعاد و رسالتش امتداد نیابد در حد مناسک باقی می‌ماند و اگر امتداد یابد فرهنگ خواهد بود. اربعین را به مثابه «فرهنگ» باید دید، نه اتفاق مناسکی موسمی. همدلی، عشق و محبت در میان زواری که برای امر مقدس در کنار هم عرض ادب می‌کنند، با عبور از مرزها در برگشت، نباید در عراق بماند بلکه می‌بایست در جامعه اصلی زائر امتداد پیدا کند و این امتداد، خود را در همه حوزه‌های زندگی مانند اقتصاد و سیاست و فرهنگ نشان دهد. به‌عنوان مثال در اقتصاد اربعینی خبری از منفعت‌گرایی فردی نیست. اقتصاد اربعین، اوج اقتصاد مردمی است؛ مردمی که مواسات، زیربنای حرکت جمعی آنها در آن ایام است. اگر این مدل از اقتصاد امتداد پیدا کند تأثیرات بسزایی در اقتصاد جامعه خواهد داشت.

در حوزه فرهنگ که تفاوت، بسیار است. در فرهنگ اربعین، اساسا سبک زندگی متفاوت است و ارتباطات اجتماعی اربعینی به این سبک زندگی رنگ‌وبویی دگر می‌دهد. در این فرهنگ، چون یک خیر فرهنگی عظیم برای همه متصور است و زوار برای رسیدن به آن «خیر» کنار هم حرکت می‌کنند، ما با یک جامعه سراسر پیوسته روبه‌رو هستیم. اگر این فرهنگ بتواند با فرهنگ فردگرای دنیای مدرن امروز که در زندگی روزمره اینترنت‌محور ما حاکم است، میان دو اربعین چالش کند و امتداد یابد، جامعه تغییر خواهد کرد. اربعین هم‌اکنون فضیلت است، چه همین ایام در عراق تمام شود چه در جامعه خودمان تا سال بعد امتداد یابد اما اگر امتداد یابد، وجه جامعه‌ساز اربعین و تمدن‌ساز اربعین تکمیل می‌شود.

وسعت

امسال اربعین متفاوتی را تجربه می‌کنیم. در کنار کسانی هستیم که از کیلومترها آن طرف‌تر علی‌رغم مشقت‌ها و هزینه‌ها به سمت معشوق حرکت کرده‌اند تا دل در گرو عشق حسین (ع) و دست در دست شیعیان و مجانب حضرت با پای پیاده طی طریق کنند و در مسیر حسین قدم بردارند. انگلستان، فرانسه، روسیه، هلند و کشورهای دیگر اروپا با سبک زندگی غربی همچنان دانشجویانی را از ایران عزیز میزبانی می‌کنند که سبک زندگی حسینی را در بلاد لذت‌های دنیوی و مادی، از دست نداده‌اند. این عزیزان در «اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان در اروپا» در کنار تحصیل، برای اعتلای فرهنگ مطلوب خود و جامعه دانشجویی تلاش می‌کنند و اکنون در کنار آنها در اربعین، مشق اراده می‌کنیم و غیرت.

ابی‌عبدالله علیه‌السلام نقطه اشتراک فرهنگ شیعی در جهان و اربعین، میعادگاه نسل جوان جامعه‌ساز و تمدن‌ساز است. ظرفیت این دانشجویان که عموماً نخبه و علاقه‌مند به بازگشت و خدمت به ایرانند، چه اکنون که پیام‌آور فرهنگ ایرانی-اسلامی در اروپا هستند و چه در آینده که ایران را می‌سازند، بی‌نظیر است. البته به نظر می‌رسد قدر آنها آن طور که باید و شاید دانسته نمی‌شود. مفهوم «نخبه» و «بازگشت علمی» باید در نهاد‌های مرتبط مانند بنیاد نخبگان، وزارت علوم، وزارت بهداشت و مانند آنها بازخوانی شود.

احمد اولیانی

عضو هیات علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

سال‌هاست به لطف خدای متعال و عنایت سیدالشهدا (ع)، سیل زوار در مراسم عظیم پیاده‌روی اربعین تصاویری از عشق، حضور و عمل را به عالم منعکس می‌کند. در پاسخ به این سوال که هر فرد چندبار در این برنامه حضور داشته است، پیمایش و آمارهای ندریده‌ام اما قطعا در میان میلیون‌ها ایرانی که در ایام پیش‌رو به کربلا خواهند رفت، تعداد کسانی که برای بار دوم و بیشتر می‌روند، بسیار است. برخی شاید ۱۰ بار و بیشتر. این «تکرار» در عین اینکه سعادت و لطفی است گرانبمابه، نباید زائر را به مرحله «عادت» برساند؛ عادت که قالب را بر محتوا برتری می‌بخشد و به تدریج زائر، دیگر ملتفت نیست که مشغول چه حرکت تمدنی و اجتماعی است.

التفات

به فرمایش امیرالمومنین علی (ع) «عادت» بر انسان سلطنت پیدا می‌کند؛ «للعادة علی کلّ إنسان سلطان». منظور این نیست که شرکت در این مراسم را کنار بگذاریم تا عادت نشود چراکه این حضور حتی بدون التفات هم از اعظم اعمال است. بلکه غرض، ارتقای عمل است. اگر آماده حرکتیم، بدانیم (دائما بدانیم)؛ با این سفر همه سیئات پاک می‌شود (ان کان مائشیا کتب الله له یکل خلوّه حسنه و مخی عنه سئیه) و ملتفت باشیم که پس از برگشت باید انسانی دگر باشیم (حدیث: یقول لک استئانیف العقل). انسان اربعینی هر سال که دوباره به این سفر می‌رود، قدم‌هایش تکراری در یک مسیر تکراری است اما سیر صعود دارد و با هر قدم ارتقا می‌دهد خودش را، همراهانش را و تمام حرکت را.

احیای اجتماعی نو

نام بردن از اندیشمندان و اندیشه‌های غربی برای تحلیل کنگره الهی اربعین در بدو امر خوشایند نیست اما اگر بهره‌برداری از یک دیدگاه جامعه‌شناسانه بتواند ما را با مزیت‌های مراسم اربعین بیشتر آشنا کند، مانعی ندارد. فردیناند تونیس (Ferdinand Tönnies) جامعه‌شناس آلمانی با تمایزدهی دو مفهوم گمین شافت (Gemeinschaft) (اجتماع) و گزل شافت (Gesellschaft) (جامعه)، ارتباطات اجتماعی را به خوبی تبیین می‌کند؛ «اجتماع» دارای ارتباطات کمتر میان مردمان اما عمیق است درحالی که در «جامعه»، ارتباطات مردم از نظر کمی، بسیار بوده ولی عمق آنها اندک است. «جامعه» جایی است که بر مبنای عقلانیت ابزاری هر فرد به دنبال منافع و معیشت و علائق خود است و حال آنکه مردمان «اجتماع» دارای عاطفه و احساس و منافع مشترک بیشتری هستند. تونیس می‌گوید پس از مدرنیته، اجتماع تبدیل به جامعه شد و ارتباطات اجتماعی عمیق هم از بین رفت؛ چیزی که شاید بالوجدان همه ما در زندگی روزمره خود هم درک کرده باشیم. اما آنچه در پیاده‌روی اربعین رخ می‌دهد بسیاری از نظریه‌ها و نظریه‌پردازان را متعجب کرده است. اجتماعی که در اربعین اتفاق می‌افتد در عین حال که در دنیای مدرن امروز است اما از جامعه مدرن عبور کرده و نوعی احیای اجتماع ناب است. با این تفاوت که برخلاف نظریه تونیس - که فقط معتقد بود عمق ارتباطات زیاد بود، نه تعداد و وسعت کمی آن - در اربعین علاوه بر عمق ارتباطات، وسعت کمی آن نیز به شدت بالاست. تحلیل ایسن وضعیت را می‌توان در تفاوت نگاه به ارتباطات پیدا کرد؛ ارتباطات اجتماعی اربعینی ذیل رویکرد آیینی (Ritual approach) به ارتباطات معنا پیدا می‌کند و حال آنکه ارتباطات جامعه مدرن به معنای انتقال صرف پیام در

مضمون

رادیو مضمون، کاری از گروه پادکست‌های همیشه در میان و روزنامه فرهیختگان

روایات ساز حلقی چهارراه

فصل جدید رادیو مضمون منتشر شد

@radiomazmoon

